

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Communication and Transport
Directorate of Civil Aviation

Događaj:	Vatromet u blizini aerodroma neposredno prije polijetanja vazduhoplova
Datum, vrijeme i mjesto događaja:	27.12.2018. godine, 15:47 UTC, aerodrom
Učesnici u događaju i njihovo stanje:	<ul style="list-style-type: none"> - Vazduhoplov - Nepoznate osobe koje su izazvale vatromet
Opis događaja:	<p>Podnosilac izvještaja je naveo:</p> <p>U fazi take off run-a vazduhoplova sa piste na aerodromu, kontrolor na dužnosti je primjetio na produženoj osi piste u neposrednoj blizini aerodromske ograde ispaljivanje vatrometa koje je trajalo nekoliko sekundi. Pošto je vidljivost bila dovoljno dobra da i PIC u avionu uoči dati vatromet, kontrolor je odlučio da ne ometa pilota u toj fazi zalijetanja. U momentu odvajanja aviona sa piste u blizini TWY C vatromet je na trenutak prestao. Avion je nastavio inicijalno penjanje i u trenutku kada je bio na približnoj visini nekoliko desetina metara u području iznad antene lokalizera ILS počela je sa istog mjesta druga tura ispaljivanja vatrometa. Avion je već tada bio dosta iznad visine rasprskavanja vatrometa. Pilot je nastavio let po odobrenju i nije prijavio APP kontroloru ništa neobično. Kontrolor letenja je odmah pokušao obavjestiti Jedinicu granične policije na aerodromu ali je veza bila prekidana odmah po uspostavljanju. 3 minute nakon događaja kontrola je o istom obavjestila operativni centar na aerodromu i zamolila ih da stupe u kontakt sa dežurnim u JGP. Oko 5 minuta poslije događaja dežurni u JGP stupa u kontakt sa kontrolorom na dužnosti preko telefona i preuzima dostupne podatke o događaju.</p>
Opis postupaka učesnika u događaju:	

<p>Okolnosti pod kojima se događaj desio:</p>	
<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>1. Sprovedena je istraga ovog događaja.</p> <p>Zaključci ove istrage:</p> <p>-Dana 27.12.2018. godine u 15:47 UTC u fazi polijetanja vazduhoplova sa poletno-sletne staze, primjećen je vatromet u produženoj osi odmah iza aerodromske ograde. Ispaljivanje raketa vatrometa trajalo je nekoliko sekundi i odvijalo se u fazi polijetanja vazduhoplova te nedugo nakon polijetanja.</p> <p>-Kontrolor na dužnosti nije prekinuo polijetanje jer je vazduhoplov bio u osjetljivoj fazi leta i smatrao da u tom trenutku pilot vidi situaciju, te prepustio odluku i procjenu pilotu.</p> <p>-Pilot vazduhoplova s obzirom na vidljivost je imao pregled situacije pri polijetanju, te je donio odluku da ne prekida polijetanje nego nastavi let.</p> <p>-Kontrolor na dužnosti događaj je prijavio JGP aerodroma, koja je navedene informacije prenijela nadležnoj lokalnoj policijskoj stanici.</p> <p>2. Stručna lica SMD-a su izvršila analizu događaja.</p>
<p>Indeks procjene rizika i razlog: (Vidjeti Prilog 2, 3. i 6 ovog Uputstva)</p>	<p>3D prema ICAO-u</p> <p>Ovaj događaj nije direktno ugrozio bezbjednost letenja ali je izazvao smetnje kod posade vazduhoplova i kontrolora letenja. Ovaj događaj je mogao imati ozbiljne posledice pod drugim okolnostima. Ovakva vrsta događaja dešava se rijetko.</p>

Prijedlog mjera prevencije: (Bezbjednosne preporuke)	<p>Upoznati kontrolore letenja iz predmetnog JPAKL-a i kontrolore letenja koji pružaju ispomoć JPAKL-u s ovim događajem "Vatromet prilikom polijetanja vazduhoplova na aerodromu.", kao i preporukama safety koordinatora JPAKL-a:</p> <p>-Nastaviti prijavljivati ovakve situacije putem bezbjednosnih izvještaja, kako bi se ukazalo na problem koji mogu da prouzrokuju ovakvi događaji, te kako bi se podigla svijest i dodatna opreznost kod kontrolora.</p> <p>-U saradnji sa JGP nastaviti prijavljivati ove događaje, kako bi se prenijela što tačnija informacija lokalnim policijskim stanicama, koje svojim djelovanjem mogu ukoliko otkriju aktere preduzeti odgovarajuće radnje u skladu sa zakonom.</p>
Prijedlog drugih mjera:	
Da li je potrebno dalje ispitivanje događaja: DA/NE (dati obrazloženje)	
Potpis imenovanog lica koje je radilo na obradi i analizi događaja i datum: (Ako na obradi i analizi radi više imenovanih lica)	Ilija Savatić,
Potpis rukovodioca Odjeljenja i datum:	